

“Nog steeds te weinig aandacht voor de financiering van water”

Investeerders hebben water ontdekt als beleggingsproduct. In financiële kringen wordt gesproken over het ‘blauwe goud’. De waterfondsen schieten dan ook als paddestoelen uit de grond. Maar waar de meeste waterfondsen vooral investeren in grote en beursgenoteerde bedrijven, heeft het waterfonds van SNS-REAAL 50 miljoen dollar beschikbaar gesteld voor niet-beursgenoteerde bedrijven, kleinschalige projecten en eindgebruikers in ontwikkelingslanden. Kajetan Hetzer is duurzaamheidsanalist en mede-initiator van dit waterfonds. Tijdens de World Water Week in Stockholm half augustus was hij te gast als één van de weinige vertegenwoordigers van de financiële sector. Een gesprek met hem over de huidige problematiek, waterfinanciering en zijn visie op de toekomst.

Wat kwam er uit de World Water Week naar voren?

“Ik vond het resultaat toch wel ontvondend. Er wordt nog steeds te weinig aandacht besteed aan het financieringsaspect van water. Dat komt pas aan het einde van de rit aan bod als men plotseling opmerkt ‘hoe moeten we dat eigenlijk betalen?’ In de twee paneldiscussies waarin ik zitting had, zijn daar weinig vragen over gesteld. Ik had verwacht dat de moderator en het publiek daar wat alerter over zouden zijn.”

“Ik zag nog twee andere punten die verbeterd kunnen worden. Volgend jaar is het jaar van de sanitatie. Dat kwam veel te weinig aan bod. Het andere punt is communicatie. Het is allemaal erg veel ‘ons kent ons’. De technici blijven onder elkaar en begrijpen de sociale organisaties nog steeds onvoldoende en vice versa. Ook de politiek is er niet genoeg bij betrokken. De politici die waren uitgenodigd, hadden en masse afgezegd. Maar je moet de politiek er wel bij hebben. Ook het grote publiek weet nog te weinig van de waterproblematiek af. Die desinteresse heeft te maken met een gebrek aan goede communicatie vanuit de watersector. Je moet van water een actueel onderwerp weten te maken. Je mag best wat Hollywoodtrucs gebruiken, à la Al Gore, zolang het inhoudelijke verhaal maar blijft kloppen.”

Wat voor rol speelt financiering in die problematiek?

“Zonder financiering gaat er gewoon helemaal niets gebeuren. Als je kijkt naar de huidige problemen en je ziet dat in 2025 tweederde van de mensen in grotere waterschaarste terecht komt, dan heb je ongeveer een verdubbeling van de huidige financieringen nodig. Het gaat niet alleen

over de kwantiteit, maar ook over het type financiering. Je ziet nu dat het toch vaak politiek gekleurd is. Tegen de tijd dat verkiezingen plaatsvinden, worden er allerlei toezeggingen gedaan. Watervoorzieningen worden verbeterd en mensen hoeven er niet voor te betalen. Maar dat is juist het punt. Als mensen ergens niet voor hoeven te betalen, wordt de waarde van het water niet erkend en ook niet gewaardeerd. Juist dan kunnen banken een rol spelen, omdat die veel meer kijken naar de waardeketen en welke projecten ‘bankable’ gemaakt kunnen worden. Je geeft bijvoorbeeld een microkrediet om een stuk land te irrigeren of schoon drinkwater te faciliteren. Tegelijkertijd realiseer je zo ook een terugbetalingmechanisme en is de financiële duurzaamheid veilig gesteld. Het is een gesloten geldstroom. Omdat mensen ervoor betalen, gaan ze zuiniger met het water om, waardoor ook het onderhoud van het water gewaarborgd wordt.”

Hebben mensen dit opgepikt in Stockholm?

“Ja, het onderwerp is besproken. Ik werd niet weggehoord. Maar de prikkelende discussie waarop ik hoopte, kwam ook niet op gang. Dat mensen voor water moeten betalen, is een gevoelig onderwerp. Het is tenslotte een sociaal recht. Je moet die financiële bereidheid én de betaalbaarheid kraakhelder voor ogen hebben.”

“Je moet het hele plaatje zien. Naast het feit dat wij ook in kleinere projecten investeren - tussen een ton en twee miljoen euro - onderscheidt het SNS REAAL Waterfonds zich van veel andere organisaties doordat wij het probleem vanuit een geïntegreerde benadering oppakken ten aanzien van ‘people, planet en profit’-aspecten benaderen. We pakken alle delen van

de keten aan: sociale en milieuaspecten, management, het politieke aspect, maar dus ook de financieel-economische randvoorwaarden en haalbaarheid.”

In welke projecten investeert uw waterfonds nu?

“We hebben op dit moment vier projecten die goedgekeurd zijn. Het eerste is een irrigatieproject in Kenia voor kleine boeren. We financieren het verbeteren van het irrigatiesysteem, maar ook de landbouwpraktijken, het logistieke systeem en de administratie.”

“Een tweede project in Madagaskar - er is daar een nijpend tekort aan schoon drinkwater - is een financiering van een onderneming die technologie op maat aanbiedt. Technologie die te high-tech is, geeft namelijk meteen een probleem als het stuk gaat. We financieren niet alleen het aanschaffen van de uitrusting, maar ook de transportmogelijkheden en de verbetering van de capaciteit van het bedrijf.”

“Ten derde hebben we geïnvesteerd in de rehabilitatie van het Indonesische drinkwaterbedrijf Manado, dat een joint venture is aangegaan met de Waterleidingmaatschappij Drenthe. Zij verbeteren het lokale management en bestrijden het ‘non-revenue water’: het lekverlies in de waterleidingen, maar ook het administratief lekverlies en wanbetalingen. Fysiek lekverlies in de leidingen bedraagt in ontwikkelingslanden vaak 40 tot 70 procent. Daar is dus een slag te maken. Tegelijkertijd moet je ook kijken naar de kwaliteit van het management, anders heb je zo weer lekverlies.”

“Het vierde project tenslotte is ook gekoppeld aan een waterleidingsbedrijf in Indonesië. Samen met DHV wordt een leaseconstructie opgezet die Indonesische waterleidingbedrijven een efficiëntere technologie aanbiedt. Ze verbeteren de energievoorzieningen door het vervangen van een technische component. Daardoor wordt aanzienlijk op de kosten bespaard.”

Wat is de toekomst van water als beleggingsproduct?

“Je moet oppassen geen dollartekens in je ogen te krijgen als je het hebt over het ‘blauwe goud’ of de olie van de 21e eeuw. Water levert geld op, maar je moet over het algemeen wel je winstmarge naar beneden toe bijstellen. De

Kajetan Hetzer

winst zit hem er vooral in dat je een enorme markt ontsluit die niet tijdelijk is, geen hype is, maar blijvend en duurzaam. Je kunt niet om water heen. Het levert dus een heel stabiele investering op met een relatief laag risico. Tot nu toe heeft water de reputatie van een hoge risico-investering gehad, omdat het niet goed is aangepakt. Er is onvoldoende naar de sociale component gekeken. Maar als je dat goed afstemt met alle belanghebbenden en naar win-win situaties streeft, heb je een heel stevig concept."

De risico's vallen dus wel mee?

"Nou, die risico's zijn er wel, omdat er tot nog toe vaak niet zorgvuldig genoeg

in water is geïnvesteerd. Dus niet op een holistische manier, maar te technocratisch, te politiek gekleurd en überhaupt te eenzijdig. Een heel bekend voorbeeld is Cochabamba in Bolivia. Een consortium van buitenlandse bedrijven had van de Boliviaanse regering een concessie gekregen om daar de watervoorziening te regelen. Ze verhoogden de tarieven veel te snel en het volk kwam in opstand. Uiteindelijk werd de overheid gedwongen het contract weer terug te draaien om een nationale escalatie te voorkomen. De

eindgebruiker werd er dus onvoldoende en te laat bij betrokken."

"Vaak ook wordt een technologische oplossing aangereikt die mensen niet kunnen betalen. Dan zien bedrijven zich weer gedwongen zich terug te trekken en krijgt water een slechte naam als investeringsproduct, vooral in ontwikkelingslanden. De investeerder kan beter de eindgebruiker vanaf het begin van het project erbij betrekken en goed met hem communiceren. Dat is tot nu toe onvoldoende gebeurd."

Laatste vraag: hoe doet Nederland het op de internationale watermarkt?

"Nederland heeft qua export van technologie en kennis een aandeel van iets meer dan één procent op de wereldmarkt en men wil doorgroeien naar twee procent. Maar de Nederlandse watersector is vaak nog te versnipperd. Iedereen is een beetje met zijn eigen dingetje bezig. Daardoor mis je slagkracht om gezamenlijk integrale oplossingen aan te bieden. Dus minder elkaar concurreren en meer met die holistische oplossingen aan de gang." "Nederland heeft een goede reputatie qua kennis, wat natuurlijk ook komt door ons overstromings- en polderverleden en de intensieve landbouwoplossingen. Maar soms zijn we te high-tech georiënteerd. De Nederlandse kennis is niet per definitie geschikt om één op één over te dragen naar ontwikkelingslanden. De toepassing van de kennis kan ook beter. Er is veel potentie die naar mijn idee nog niet voor de volle honderd

“Stabiele investering met een relatief laag risico”

procent benut wordt. Dat ligt aan het feit dat kansen worden weggegeven door minder goed samen te werken. Via het waterfonds kunnen wij door financieringsconstructies proberen om het pakket compleet te maken."

Hidde Tangerman